

સહભાગી જાતિય આરોગ્ય

શિક્ષણ અને સમાજ કલ્યાણ કેન્દ્ર દ્વારા ગુજરાત સ્ટેટ એઈડ્ઝ કંટ્રોલ સોસાયટી (GSACS) અને પ્રોજેક્ટ સપોર્ટ યુનિટ (PSU) દ્વારા મે-૦૧ થી લાઠી અને અમરેલી શહેરના હીરાના ઉદ્યોગ સાથે સંકળાયેલા ભાઈઓ તથા બહેનો સાથે જાતિય આરોગ્ય પર કામ શરૂ કરવામાં આવ્યું છે.

આ કાર્યક્રમને બે ભાગમાં વહેંચવામાં આવ્યો છે.

(૧) નીડ એસેસમેન્ટ

(૨) લક્ષીત દરમિયાનગીરી

(૧) નીડ એસેસમેન્ટ

નીડ એસેસમેન્ટનો સંબંધ માત્ર માહિતિ એકત્ર કરવા પુરતો જ છે. આ વિસ્તારમાં જાતિય આરોગ્યની શું જરૂરીયાત છે ? કેટલી જરૂરીયાત છે ? શા માટે જરૂરીયાત છે ? આ બધા પ્રશ્નોને આવરી લઈ સંશોધનાત્મક અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો. મે ૨૦૦૧ થી ઓગસ્ટ ૨૦૦૧ સુધી કરેલા આ અભ્યાસમાં નીચે મુજબના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં આવ્યા.

(૧)લક્ષિત જૂથમાં જાતિય રોગોનું પ્રમાણ ૧૬ ટકા જેટલું જાણવા મળ્યું છે, પરંતુ બેદરકારી અને શરમના લીધે તેમજ સારવારમાં થતા વધુ ખર્ચના કારણે ખૂબ ઓછા પ્રમાણમાં જાતિય આરોગ્યની સારવાર લેવામાં આવે છે.

(૨)લક્ષિત જૂથોમાં વધુ જોખમી જાતિય વર્તન ધરાવતા લોકોનું પ્રમાણ ૪૦ ટકા જેટલું છે. છતાં આ જોખમને ઓછું કરવા માટે નિરોધનો ખૂબ ઓછા પ્રમાણમાં ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

(૩)નિરોધના ઓછા ઉપયોગ થવા અંગેના જે કારણો જાણવા મળ્યા છે તેમાં નિરોધ પ્રત્યે ઘણી ગેરમાન્યતાઓ રહેલી છે. ઉપરાંત શરમ અને સંકોચના અનુભવે છે. જેથી છુટથી ઉપયોગ કરી શકતા નથી.

(૪)લોકોમાં જાતિય રોગો તેમજ HIV/ AIDS ને લગતી ખૂબ ઓછી સમજણ છે જેથી તેઓને આ બાબતે જાગૃત કરવા ખૂબ જ જરૂરી છે.

(૫)એઈડ્ઝ અંગે લોકોમાં ઓછી સમજને કારણે ઘણી ગેર માન્યતાઓ જોવા મળે છે. ખાસ કરીને એઈડ્ઝ ફેલાવાની બાબતમાં આવી માન્યતાઓ વધારે પ્રચલિત છે. જેના કારણે એઈડ્ઝના દર્દીને ધૂતકારવામાં આવે છે, ગામની બહાર મોકલી આપવામાં આવે છે. તે અંગે પણ શિક્ષણ આપવું જરૂરી છે.

(૨) લક્ષીત દરમિયાનગીરી

આ પ્રકારના અભ્યાસ પછી અભ્યાસને આધારે કાર્ય નિતી બનાવી ઓક્ટોબર ૨૦૦૧ થી કામ શરૂ કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં નીચેની બાબતો પર ખાસ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું છે.

(૧)જાતિય આરોગ્યની સેવાઓ :- લક્ષિત જૂથમાંના જે વ્યક્તિઓ જાતિય રોગો ધરાવે છે તેને ઓળખી અને મફત સારવાર આપવી.

(૨)કોન્ડમ(નિરોધ)નું વિતરણ:-લક્ષિત જૂથને નિરોધ સરળતાથી અને વિના સંકોચે મફત અને સબસીડીથી મળી રહે તેવી વ્યવસ્થા ઉભી કરવી.

(૩)વર્તનમાં પરિવર્તન:- જાતિય જોખમ ઓછું કરવા તેમજ જાતિય રોગોની સારવાર લેવા માટે લોકોને તૈયાર કરવા વિવિધ પદ્ધતિઓ અને સંદેશ દ્વારા તેમના વર્તનમાં પરિવર્તન લાવવું.

(૪)સક્ષમ વાતાવરણ બનાવવું:-વર્તનમાં આવેલ પરિવર્તન લાંબા સમય સુધી ટકી રહે તે માટેનું સક્ષમ વાતાવરણ ઉભું કરવા વિવિધ પ્રકારના કાર્યક્રમો કરવા.

Publisher, Dhiren Vagadia on behalf of Educational & Social Welfare Centre and Printer Hiren Bipinbhai Joshi & printed at Devkamal Computers, Ganesh complex - Amreli and Published at 95-Jalaram nagar (2), Amreli, Editor Dhiren Vagadia.

Post Regn. No. G/AMI-91/99

Book -Post, Printed Matter

RNI No.GUJGUJ/1999/1521

Date Of Issue 1st of month

ટપક કાર્યાલય

શિક્ષણ અને સમાજ કલ્યાણ કેન્દ્ર

૩૧, ઓમનગર (૩), ગોકુલ ગાર્ડન સામે,

હનુમાનપરા રોડ, અમરેલી-૩૬૫ ૬૦૧

☎ (૦૨૭૮૨) ૨૫૧૫૭, ૩૦૮૮૮, ૨૩૫૨૫

Fax : 02792 30880 E-mail : hard@ad1.vsnl.net.in

મારી સેવાની જોઈએ તેવી કદર થતી નથી, એવું માનનાર સાચી સેવાના રહસ્યને જાણ્યું નથી.

(૬) સજજતા સંઘ અને ઉન્નતિ અમદાવાદના સંયુક્ત ઉપક્રમે સાપ્તીય શાળા રાજકોલટ ખાતે ૨૫ ઓક્ટોબર ૨૦૦૧ ના રોજ ગ્રામ સંગઠનો અને ગ્રામ પંચાયતના સંબંધો અને વિકાસના કામોમાં ભૂમિકા પર પરિસંવાદ યોજવામાં આવ્યો હતો. જેમાં સૌરાષ્ટ્ર વિભાગના ગ્રામ પંચાયતના હોદ્દાદારો, વોટરશેડ સંગઠનોના સભ્યો, અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓના કાર્યકરો જોડાયા હતા.

(૭) ઓગષ્ટક્રાંતિના નાયક અને બીજા સ્વરાજના લોક નાયક પ્રકાશ નારાયણ

કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવા તથા સંપૂર્ણ ક્રાંતિની ભાવના જાગતી રાખવા શતાબ્દી વર્ષના વિવિધ કાર્યક્રમોનો મંગલ પ્રારંભ ૧૧ ઓક્ટોબરના રોજ કરવામાં આવ્યો. આ પ્રસંગે જયપ્રકાશજીના જીવન અને ચિંતન વિષયક ત્રણ પુસ્તકોના સંપૂર્ણ વિમોચન કરવામાં આવ્યું. આ કાર્યક્રમ નારાયણ દેસાઈની અધક્ષતામાં યોજવામાં આવેલ.

(૮) પાણીની ગુણવત્તા અને તેનું પરિક્ષણ માટે ૨૭-૨૮ સપ્ટેમ્બર દરમિયાન દહેરાદૂન ખાતે એક તાલીમનું આયોજન કેવલપમેન્ટ અલ્ટરનેટીવ, જાંસી દ્વારા કરવામાં આવ્યું. જેમાં સંસ્થાના બે કાર્યકર મિત્રો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

(૯) ગ્રુપ સંસ્થા, બાવળા દ્વારા ચાલતા વોટરશેડ પ્રોજેક્ટના બે ગામના ભાઈઓ બહેનો તથા સંસ્થાના કાર્યકર મિત્રોએ સંસ્થા દ્વારા થયેલા વોટરશેડના કામોના નિરીક્ષણ માટે તા. ૧૧-૧૨ ઓક્ટોબરના રોજ પ્રેરણા પ્રવાસ દરમિયાન સંસ્થાના કાર્યવિસ્તાર અમરેલી તથા ખાંભા તાલુકાના વાંકિયા, લાસા, ઘાવડીયા ગામની મુલાકાત લઈ અનુભવ મેળવ્યો હતો.

(૧૦) સેવાતીર્થમાં માનસિક અસ્વસ્થ ભગિની મંદિરમાં હાલ ૨૦ બહેનો રહે છે. જેઓને નવા આવાસમાં રહેવા, જમવા, સારવાર, તાલીમ તથા આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા તેમની માનસિક સંમતુલા વધે તેવા પ્રયત્ન રહે છે. નવી વ્યવસ્થામાં ૨૦ લેવાની હોય જરૂરીયાતમંદ બહેનોના વાલીઓએ સંપર્ક કરવો તથા વિકલાંગો ભાઈ/બહેન માટે નવા કાર્પ માટે આ પ્રમાણે બેઠક છે. કોમ્પ્યુટર તાલીમ-૧૦(૧૨ પાસ ૪૦ ટકા વિકલાંગ ધરાવતા), એમ્બ્રોઈડરી નીડલ વર્ક-૧૦ તથા બુક બાઈન્ડીંગ-૫(૮ પાસ ૪૦ ટકા વિકલાંગ ધરાવતા) છે. તાલીમ અર્થે જેઓને સેવાતીર્થ રહી અભ્યાસ કરવો હશે તો છાત્રાલયમાં રહેવા જમવાની સુવિધા અપાશે.

સેવાતીર્થ, તરસાલી બાયપાસ પાસે, વડોદરા-૯ ફો.ન. ૬૪૬૩૬૧

(૧૧) અમરેલી જિલ્લા લેઉવા પટેલ ચેરીટબલ ટ્રસ્ટ સુરત સંચાલિત શ્રીમતિ શાંતાબેન હરિભાઈ ગજેરા શૈક્ષણિક સંકુલ સંચાલિત તમામ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં અભ્યાસ કરતી વિદ્યાર્થીની બહેનોના વાલીઓના સ્નેહ મિલનનો કાર્યક્રમ ૭

ઓક્ટોબરના રોજ રાખવામાં આવેલ. આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ્ય શૈક્ષણિક વિચારોનું આદાન પ્રદાન હતો. આ કાર્યક્રમમાં સંકુલના પ્રમખશ્રી સહિત અન્ય મહાનુભવો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

(૧૨) સુરત જિલ્લાના સાત આદિવાસી તાલુકાઓમાં કાનૂની જાગૃતિ કાર્યક્રમો દ્વારા આદિવાસી સમાજનું સશક્તિકરણ માટે તેમજ લોક સંગઠનો ઉભા કરવા માટે નવસર્જન ટ્રસ્ટ સંચાલિત કાનૂની અને માનવ અધિકાર કેન્દ્ર સુરતના નિયામકશ્રી સન્નીભાઈ જયમાળાને અશોકા ફેલોશીપ એવોર્ડ પ્રાપ્ત કરેલ છે.

પર્યાવરણ શિક્ષણ કેન્દ્ર દ્વારા તા. ૨૬-૨૮ સપ્ટેમ્બર દરમિયાન સંચાર અને આયોજન વિશે ત્રીજા તબક્કાની કાર્યશાળા યોજાયેલ જેમાં એનિમિયા, મેલેરીયા, ઝાડાના પોષ્ટર, ચિત્ર, સ્લોગન અને તેના સંદેશા કઈ રીતે મૂકવા. હળવદ તાલુકાના મયુરનગર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસની મુલાકાતે ફિલ્ડ ટેસ્ટીંગ માટે લઈ જવામાં આવેલ. આ કાર્યક્રમમાં સંસ્થા કાર્યકર ભરત ટીટીયા ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

પ્રતિશ્રી ધીરુભાઈ વાગડીયા

નમસ્કાર

સવિનય સાથે જણાવવાનું કે મેં આપને એઈડઝ વિશેની સ્વરચિત રચના પસંદ હોય તો આપના ટપક સામયિકમાં અવશ્ય પ્રસિધ્ધ કરશો.

આપનો સ્વાસ્થ્ય અને એઈડઝ વિશેનો કાર્યક્રમ ઘણો સુંદર હતો જેમાં મારી ઉપસ્થિતિ હતી. કાર્યક્રમથી જ પ્રેરાઈને મેં મારી મૌલિક શક્તિને વાચા આપી છે.

આપના સહકારની અપેક્ષા સહ,

મકવાના ભરતભાઈ એન.

બંસીધર વિદ્યાલય-અમરેલી

હે ! માનવી.....

કાળના ચક્રમાં પીસાતો આ માનવી,
આવનવા રોગોને આમંત્રણ આપી બેઠો.
તકલાદી ભોજન અને વ્સનોની વણજારમાં,
વગર કહ્યે મોતને નિમંત્રણ આપી બેઠો.
કેન્સર અને ટી.બી. થયા હવે સામાન્ય,
મહેનત કરી રોગને જાકારો આપી બેઠો.
શિક્ષણ અને સંસ્કૃતિ શોભતા સંસ્કારોથી,
પણ કોઠા પર જઈને મુલાકાત કરી બેઠો.
રૂઢિરના રક્ત કણમાં ભળ્યો એક ભક્ષક,
ખબર પડી ત્યારે એઈડઝ સાથે મુલાકાત કરી બેઠો.
જનની આશા- ચકદાઈ જુવાનીમાં જ,
વગર કારણે જીવનને ઝેર કરી બેઠો.

પરિવર્તન

વીસમી સદી વિદાય થઈ છે અને એકવીસમી સદીની શરૂઆત થઈ ગઈ છે. છેલ્લા દાયકાઓને ધ્યાનમાં લઈએ તો ઇતિહાસમાં સૌથી વધારેમાં વધારે બદલાવમાંથી આ સદી પસાર થઈ છે. કદાચ હવે પછી બધા ક્ષેત્રોમાં પરિવર્તન વધારે ઝડપથી થશે તેવી શક્યતાઓ દેખાય છે આપણને ગમે કે ના ગમે પણ હકીકત છે કે છેલ્લા પાંચ દાયકામાં જે ઝડપથી બદલાવ આવેલ છે તેવા અગાઉના ઇતિહાસમાં કોઈ કાળમાં થયા નથી. અને આ ઝડપી પરિવર્તનોએ બાહ્ય જીવનના તમામ પાસાઓને આવરી લીધા છે. કેટલાક કુટુંબજીવન વિશેના સ્થાપિત થયેલા ખ્યાલો, જીવન દરમ્યાન આ જમાનામાં માણસ સૌથી વધારે ઝડપથી સ્થાનફેર કરે છે. તથા માણના પ્રવાસોની સંખ્યા અને વિસ્તાર વધી રહ્યા છે આ બધા પરિવર્તનનોની અસર મન અને મનોવલણ ઉપર થાય છે.

પરિવર્તનનો દર બધા દેશોમાં વધારે નથી. છતાં એમ માની લેવાની જરૂર નથી કે થોડા પશ્ચિમના દેશોમાં આવા પરિવર્તનો થાય છે. પાયાનો પ્રશ્ન એ છે કે ઝડપથી બદલાતા જગતની સાથે માનવી અનુકુલન કઈ રીતે કરી શકે? પરિવર્તન એ જીવનનો ધર્મ છે, આવી વાતો કરનારજ પરિવર્તનનો વિરોધ કરે છે.

માનવી ખરેખર એવું સમજે કે નદીના પ્રવાહને અટકાવી શકાતો નથી. સામા પ્રવાહે ચાલી શકાતું નથી. ત્યારે પ્રવાહની સાથે તરવાની રીત શીખી લેવી જોઈએ. સાથે રહીને તરે તે જીવે છે. પ્રવાહની સામે ધમપછાડા કરવાથી થાકીને ડૂબી જવાય છે.

આપણે જે બદલાતા સમાજનું ચિત્ર જોઈએ, તેનાથી આંચકો લાગે નહિ તેટલી માનસિક તૈયારી રાખવી પડશે. પરિવર્તનની દિશા અને ગતિને સમજી લેવાથી, ભાવિ સમસ્યા સાથે અનુકુલીત થવામાં આપણે માનસિક રીતે તૈયાર થઈ જઈએ છીએ. વર્તમાન કાળમાં જીવવું એનો અર્થ એવો નથી કે ભવિષ્યનું તટસ્થ અને વાસ્તવિક દર્શન ન કરવું. જગત પરિવર્તન કરે છતાં પોતાનું મન સ્થિર છે આમ માનીને જીવતા લાખો લોકોએ આ ભ્રમમાંથી નીકળી જવું જોઈએ. પરિવર્તનના દરેક સ્વરૂપ પ્રત્યે સંવેદનશીલ અને સભાનતા રાખીને આપણા અને બીજાના મનાસ ઉપર કેવી અસર પડે છે તે સમજવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. આપણે મનને પરિવર્તનની સાથે તરતું રાખવાનું છે. અને આ કળા આપણે શીખી લેવાની છે.

પરિવર્તનમાટે તૈયાર થવું એજ સાચી શરૂઆત છે.

રેખા એન. દોગા

કાઉન્સેલર (F.F.C.)

સંસ્થા સમાચાર

(૧) સહભાગી જાતિય આરોગ્ય (PSH) કાર્યક્રમ અંતર્ગત પ્રોજેક્ટ સપોર્ટ યુનિટ દ્વારા તા. ૧૫-૧૯ દરમ્યાન અમદાવાદ ખાતેની તાલીમમાં STD, HIV/AIDS ને અટકાવવા તથા જાતિય જોખમ ધરાવતા લોકોના વર્તનમાં પરિવર્તન માટે જરૂરી કાઉન્સેલીંગ તથા કાર્યક્રમને અનુરૂપ તાલીમ PSU દ્વારા આપવામાં આવી. જેમાં સંસ્થાની PSH ટીમના કાર્યકર્તાઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

(૨)

(૩) ગર્ભજાતિય પરિક્ષણ અને પૂર્વ પસંદગી વિરોધી મંચ જન સ્વાસ્થ્ય અભિયાન દ્વારા તા. ૮ સપ્ટેમ્બરે કાર્યશાળાનું આયોજન વડોદરા ખાતે કરવામાં આવેલ. જેમાં મખ્યત્વે આ કાર્યશાળા અંતર્ગત જન જાગૃતિના કાર્યક્રમો, સંદર્ભ વિષયોને લગતું સાહિત્ય, કાયદાનું ભાષાંતર, બજેટ તેમજ અભ્યાસની ચર્ચા કરવામાં આવેલ.

(૪) સંસ્થા દ્વારા ૨ જી ઓક્ટોબરના રોજ ગાંધી જયંતિ ઉજવવામાં આવી આ નિમિત્તે કોમ્પ્યુટર ક્લાસના સ્ટુડન્ટ ક્લબ દ્વારા સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં ૩૨ બહેનોએ ભાગ લીધો હતો. ફેકલ્ટીના માર્ગદર્શન હેઠળ એકપાત્રિય અભિનય, નાટક, નૃત્ય વિ. કૃતિઓ રજૂ કરી હતી. આ કાર્યક્રમને પ્રોત્સાહિત બનાવવા શ્રી બિપીનભાઈ જોષી, પ્રો. પાનસુરીયા, પ્રો. તળાવિયા સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી ઘીરુભાઈ વાગડીયા, શ્રીમતિ કંચનબેન વાગડીયા તથા સ્ટુડન્ટના વાલીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

(૫) ૨૩ ઓક્ટોબરના રોજ વોટરશેડ વિકાસ ટુકડીના સભ્યોની મીટીંગ ખાંભા કાર્યાલય ખાતે પ્રોજેક્ટ લીડરના અધ્યક્ષ સ્થાને મળી. આ મિટીંગમાં આયોજન અંગેની સમજ, સ્વસહાય જૂથોની માહિતી, વોટરશેડના છ પ્રોજેક્ટ વિસ્તારના મંત્રી, સ્વયં સેવક, ઉપભોક્તા અને સ્વાશ્રય જૂથની તાલીમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું. તેમજ જિલ્લા ગ્રામ વિકાસ એજન્સીને આપવાની માહિતી તથા સરદાર આવાસ અંગેની ચર્ચા કરવામાં આવી.

પ્રભુની વાતો બહુ કરી હવે પ્રભુમય જીવનની વાતો કરીએ.

ટપક

શિક્ષણ અને સમાજ કલ્યાણ કેન્દ્રનું માસિક મુખપત્ર

વર્ષ : ૩ અંક : ૧૦ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૧

સંપાદક ટીમ

પ્રકાશ ભટ્ટી

કંચનબેન વાગડિયા

વજુ ગોવિંદીયા

ધર્મેન્દ્ર મહેતા

મમતા ગૌસ્વામી

વિજયાબેન કુંકવાવ

રેખાબેન દોંગા

આકાશજળને ધરતીમાં ઉતારવાના કાણા એટલે વૃક્ષો વૃક્ષ એટલે મૌન ધારણ કરીને ઊભેલા ઋષિમુનિઓ. એટલે જ તો કોઈએ કહ્યું છે ને કે, જો ઋષિમુનિઓને જોવાની ઈચ્છા થાય તો વૃક્ષોને જોવા. સેવા, પ્રેમ, શાંતિ, પવિત્રતા, પરોપકાર જેવા અનેક સદગુણોના મુક પ્રતિકો એટલે વૃક્ષો. આવા બહુમૂલ્યવાન વૃક્ષો ભારતીય સંસ્કૃતિમાં એક આગવું મહત્વ છે. આપણા વેદ અને પુરાણોમાં વૃક્ષો વિશે અદ્ભુત માહિતી આપવામાં આવેલી છે. એક વાવ બનાવવાથી પાંચ કૂવા જેટલું, એક તળાવથી પાંચ વાવ જેટલું, એક પુત્રથી પાંચ તળાવ જેટલું અને એક વૃક્ષ વાવીને ઉછેરવાથી પાંચ પુત્ર જેટલું પુણ્ય મળે છે.

વૃક્ષપ્રેમી કવિ એલકઝન્ડર સ્મિથે કહ્યું છે કે, તમારે સ્મરણીય બનવું હોય તો ન નગર વસાવો, ન કોઈ સ્મારક રચો, એને બદલે કોઈ વૃક્ષ રોપો, વૃક્ષ એ બન્ને કરતા વધુ સ્થાયી અને જનજીવનને લાભદાયી છે. વનનો નાશ થતા જળ નષ્ટ થાય છે. ફસલો ખલાસ થાય છે. મત્સ્ય અને અન્ય પ્રાણીઓના જીવન દુઃખમય બને છે. ઘાસચારો પણ પ્રાપ્ત થતો નથી, સાથે પશુધન નાશ પામે છે. ધરતીનો રસકસ ઉડી જાય છે. એ કારણે અગાઉની ભૂતાવળ, જળવગરની ધરતી, વરસાદની તીવ્ર ખેંચ, આગ, દુષ્કાળ અને જીવલેણ રોગો આવે છે. પર્વતીય વિસ્તારોમાં જંગલો વરસાદની આક્રમકતા ઘટાડે છે.

ગુજરાત, રાજસ્થાન અને મહારાષ્ટ્રના અંદરના ભાગે જેવા દુષ્કાળગ્રસ્ત પ્રદેશોમાં વધુને વધુ વૃક્ષોવાવી ઉછેરવા જોઈએ, વરસાદ પડવાની તીવ્રતા યુરોપ કરતા ભારતમાં દસગણી વધારે છે. પરંતુ ધરતી પરથી વૃક્ષોનું આવરણ ઉખડી જવાથી આજની દુષ્કાળની પરિસ્થિતિ સર્જાઈ છે. વૃક્ષો ભેજનું પ્રમાણ વધારે છે. આ રીતે વૃક્ષો વરસાદનું નિયમન કરે છે. તેથી જ્યાં વૃક્ષો નથી ત્યાં વરસાદ નથી.

રાજસ્થાન અને કચ્છનું રણ ધીમે ધીમે એનો વિસ્તાર વધારી રહ્યા છે. આવી જ રીતે વૃક્ષોનો વિનાશ થતો રહેશે તો સમગ્ર ગુજરાત સ્વયં એક મોટું રેગિસ્તાન બની જશે. એક દિવસ એવો આવશે કે ગુજરાત કાયમ માટે દુકાળિયો પ્રદેશ બની જશે.

આજે આપણા દેશની ધરતી માંડ ૧૫ થી ૨૦ ટકા અને

ગુજરાતની ધરતી તો માંડ ૪ થી ૫ ટકા જેટલા વન વિસ્તારથી આવરાયેલી છે. કારણ કે વૃક્ષો, જંગલો અને વનસ્પતિને તો આપણે દુઝણી ગાય જ માની છે. મતલબ કે વનવિનાશને અસરકારક રીતે અટકાવી શકાતો નથી. વૃક્ષો તો ધરતીનું લીલું પાનેતર છે. માનુ પાનેતર કદી તોડાય ખરું? તૂટ્યું હોય તેને સાંધવાનો પ્રયત્ન કરાય. તેમ છતાં પણ આપણે એના હેયાની પણ બાલાશ રાખી નથી.

છેલ્લા કેટલાક વર્ષોથી આપણે સહુ અછત, અર્ધઅછત કે દુષ્કાળ જેવી સમસ્યાઓનો અવાર નવાર સામનો કરી રહ્યા છીએ. આપણે દુષ્કાળને એક કુદરતી ઘટના માનતા હોવાથી તે ઉદભવે ત્યારે તેના નિવારણ માટે તાત્કાલિક ટૂંકા ગાળાના ઉપાયો અપનાવીએ છીએ. જેમ કે રાહત કામો ખોલવા, ઢોરવાડા ખોલવા, પશુધન માટે ઘાસચારો બહારથી મંગાવી પૂરો પાડવો, કૂવાઓ ઉડા ઉતારવા, બોર યોજનાઓ બનાવવી, ટેન્કરો દ્વારા પાણી પુરૂ પાડવું, પાણી માટે બહારથી ખાસ રેલગાડીઓ દોડાવવી વગેરે કામો માટે આપણે લાખો જ નહિ બલકે કરોડો રૂપિયાનો ધૂમાડો કરી છાતી ફૂલાવી ફરીએ છીએ, પરંતુ આ બધા કાર્યો થીગડા મારવા સમાન છે. આ બધા જ કામો ધૂળ ઉપરના લીપણ સમાન છે, કારણ કે દુઃખે છે પેટ અને કુટીએ છીએ માથું આવી પડેલ સમસ્યાનું કોઈ કાયમી સમાધાન કે ઉપાય નથી. બલકે ઉભી થયેલ આવી સમસ્યાઓને મૂળમાથી જ ડામવી પડે, જે માટે પ્રકૃતિ જાણે કે આપણને સહુને સાદ પાડી રહી છે.

આ ફક્ત વરસાદને વધુ રીઝવવા માટે જ નહીં પરંતુ આકાશમાંથી ટપકેલ વરસાદની અમીધારા ધરતીમાં ઉતારવા માટે તેમજ વધુ પાણી માટે જેમ બને તેમ વડ અને પીપળા જેવા વધુને વધુ વૃક્ષો વાવી ઉછેરવા જોઈએ. શક્ય એટલા ફળાઉ પાકો વાવવા જોઈએ. કારણ કે જંગલો વધતા પાણી જમીનમાં ઉતરી ખેતી કે ઉદ્યોગોના વિકાસ થશે. પરિણામે આપણે સમૃદ્ધ બનીશું. આમ વૃક્ષો એ આકાશના જળને ધરતીમાં ઉતારવાના કાણા છે અને તેથી જ.....

" વૃક્ષ એટલે જ પાણી, પાણી એટલે જ રોટી, રોટી એટલે જ જીવંતી "

સંકલન: દયા સેજલીયા, બંસીધર ગૃપ, રબારીકા

તમારી જાત સિવાય બીજું કોઈ તમને શાંતિ આપી શકે નહીં.